

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/350/2021
Identifikačné číslo spisu:	3113228105
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3113228105.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne K. I., rod. R., narodenej XX. E. XXXX, M., T. XXX, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Róbert Fatura, advokát, s. r. o., Považská Bystrica, Centrum 18/23, proti žalovaným 1/ C. R., narodenému XX. U. XXXX, M., T. XXX, zastúpenému advokátom JUDr. Romanom Madom, Nová Dubnica, Gagarinova 32, 2/ Y. R., narodenej XX. U. XXXX, M., T. XXX, o zrušenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 15C/142/2013, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. apríla 2021 sp. zn. 6Co/72/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júla 2020 č. k. 15C/142/2013 - 362 výrokom I. zamietol návrh žalovaného 1/ na prerušenie konania, výrokom II. zrušil vecné bremeno zriadené darovacou zmluvou zo dňa 20. septembra 2004 spočívajúce v práve žalovaného 1/ bezodplatne až do svojej smrti užívať rodinný dom súp. č. XXX na parcele KNC č. XXX ako aj parcelu KNC č. XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m², parcelu KNC č. XXX záhrady o výmere XXX m², nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX v k. ú. M., výrokom III. zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanému 1/ z titulu náhrady za zrušené vecné bremeno sumu 29 500 eur do 6 mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Výrokom IV. súd žalobu proti žalovanej 2/ zamietol, výrokom V. priznal žalovanej 2/ proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, výrokom VI. rozhodol, že žalobkyňa a žalovaný 1/ nemajú voči sebe navzájom nárok na náhradu trov konania. Výrokom VII. priznal súd znalkyni B. Y. R. nárok na náhradu znalečného voči žalovanému 1/ v rozsahu 50 % a voči žalobkyni v rozsahu 50 % a rovnako tak priznal výrokom VIII. nárok na náhradu svedočného svedkovi C. O..

1.1. Súd rozhodoval o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala zrušenia vecného bremena za náhradu voči žalovanému 1/, a to z dôvodu, že zmluva o zriadení vecného bremena je neplatná, z dôvodu nevhodného správania sa žalovaného 1/ voči žalobkyni a voči ďalším osobám, ktoré s ňou obývajú uvedený dom,

ako aj z dôvodu, že žalovaný práva zodpovedajúce vecnému bremenu dlhodobo nevyužíval. V priebehu konania žalobkyňa navrhla pripustiť zmenu žaloby v tom znení, že vecné bremeno bude zrušené bez povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanému 1/ primeranú náhradu za zrušenie vecného bremena, a to z dôvodu, že v priebehu konania bolo preukázané, že žalovaný 1/ sa voči žalobkyni správal v rozpore s dobrými mravmi pri výkone tohto práva.

1.2. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaní 1/ a 2/ ako darcovia a žalobkyňa ako obdarovaná uzavreli 20. septembra 2004 darovaciu zmluvu vo forme notárskej zápisnice, predmetom ktorej bol bezodplatný prevod nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX v k. ú. M. do vlastníctva žalobkyne, a to rodinného domu súp. č. XXX na parcele KNC č. XXX, parcely KNC č. XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m² a parcely KNC č. XXX záhrady o výmere XXX m². Obsahom notárskej zápisnice je aj zmluva o zriadení vecného bremena spočívajúceho v práve žalovaného 1/ bezodplatne až do svojej smrti užívať rodinný dom súp. č. XXX na parcele KNC č. XXX ako aj parcelu KNC č. XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m² a parcelu KNC č. XXX záhrady o výmere XXX m² v k.ú. M., pričom žalobkyňa ako obdarovaná sa zaviazala toto vecné bremeno trpieť. Do domu sa presťahovala žalobkyňa so žalovanou 2/ a svojou sestrou M., žalovaný 1/ ostal bývať v Č. so svojou priateľkou. Žalovaný 1/ v dome súp. č. XXX v podstate nikdy trvalo nebýval. Býval v rodinnom dome súp. č. XXXX v Č., kde mal aj nahlásený trvalý pobyt od roku 2009 do 30. septembra 2013. Bez stavebného povolenia postavil za pomoci žalovanej 2/ na parc. č. XXX stavbu, „modrý dom“, na prízemí s garážou a na poschodí jednou bytovou jednotkou. Tento modrý dom užíval žalovaný 1/ tak, že v ňom opravoval autá svoje a kamarátov a na poschodí začal prespávať. Kým nebola postavená bytová jednotka v „modrom dome“ občas žalovaný 1/ prespal aj v dome súp. č. XXX, ale nešlo o trvalé bývanie. Chodil pracovať do zahraničia. V dome súp. č. XXX býva so žalobkyňou aj jej syn K., narodený XX. N. XXXX a jej partner (neskôr manžel) G. I.. Žalobkyňa opísala správanie žalovaného 1/ voči nej ako nevhodné, agresívne a vulgárne. Žalovaný 1/ bol odsúdený za trestný čin vydierania na základe rozsudku Okresného súdu v Čadci a vykonáva uložený trest odňatia slobody. Podaním zo 17. júla 2019, doplneným podaním z 24. januára 2020 žalovaný 1/ navrhol prerušiť súdne konanie do času pokiaľ nebude prepustený na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody, teda na dobu neurčitú. Ako dôvod uviedol, že sa nachádza vo väzení, nedokáže sa brániť, navrhovať súdu dôkazy, i keď má advokáta. Žalovaný 1/ si pri darovaní vymienil vecné bremeno. Darované nehnuteľnosti v tom čase užíval len tak, že občas na modrom dome opravoval autá. V roku 2013 sa situácia zmenila. Nastahoval sa do modrého domu aj s priateľkou a situácia začala byť neúnosná. Žalovaný 1/ bol vždy agresívny a keď prichádzal na nehnuteľnosti, tak žalovanej 2/ nadával a nikdy jej nechcel prispievať na chod domácnosti. Dcéry sa ho báli tak, že nevychádzali ani z domu a keď išli, tak len s priateľmi. Mali strach, že na nich fyzicky zaútočí, lebo aj v lete 2013 fyzicky vyletel na žalobkyňu, keď bola tehotná a žalovaná 2/ medzi nich musela vstúpiť. V minulosti sa žalovaný 1/ k žalobkyni správal tiež zle, nadával jej a ona sa ho bála. Ku konfliktom v roku 2013 začalo dochádzať preto, že ich vyvolával žalovaný 1/, ktorý sa choval ako pán nehnuteľností s tým, že tam všetko postavil, a že ostatným tam nič nepatrí. Žalovaná 2/ poukázala na to, že žalovaný 1/ nechával otvorenú bránu do dvora a autom chodí do i z dvora veľkou rýchlosťou, na nehnuteľnosti chodí s kamarátmi, ktorí hulákajú vo dvore, čo nie je príjemné. Okolo domu robia všetky práce žalobkyňa so sestrou a všetko aj financujú.

1.3. Právne vec súd posúdil podľa § 151o ods. 1 a § 151p ods. 3 Občianskeho zákonníka. Návrh žalovaného 1/ na prerušenie konania súd prvej inštancie zamietol s poukazom na ustanovenia § 162 až 164 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedol, že žalovaný 1/ navrhol prerušiť konanie do času pokiaľ nebude prepustený na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody. Ako dôvod uviedol, že sa nachádza vo väzení, nedokáže sa brániť, navrhovať súdu dôkazy i keď má advokáta. Z obsahu spisu bolo zrejmé, že žalovaný 1/ bol v konaní súdom vypočutý osobne, bol prítomný na pojednávaniach pri výsluchoch svedkov, ktorým mohol sám alebo prostredníctvom svojho advokáta klásť otázky, mohol sa vyjadrovať k vykonaným dôkazom, a hoci je jeho osobná sloboda obmedzená, môže súdu navrhovať dôkazné prostriedky aj písomne. Rozhodujúci bol fakt, že žalovaný 1/ má právneho zástupcu - advokáta v konaní, ktorý je osobou s právnickým vzdelaním a dokáže efektívne brániť práva žalovaného 1/ po celú dobu, počas ktorej sa žalovaný 1/ nachádza vo výkone trestu odňatia slobody. Toto súdne konanie už bolo raz prerušené do skončenia konania vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 27C/27/2015, v ktorom sa žalovaný v pozícii žalobcu domáhal vrátenia daru od žalobkyne v pozícii žalovanej a riešila sa v ňom otázka vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. S poukazom na

uvedené skutočnosti, pokiaľ by súd prerušil konanie v zmysle návrhu žalovaného 1/, zasiahol by tým do práva žalobkyne na prejednanie vecí v primeranej dobe bez prieťahov. Keďže súd nepovažoval návrh žalovaného 1/ na prerušenie konania do momentu jeho prepustenia na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody za dôvodný, výrokom I. napadnutého rozsudku ho ako nedôvodný zamietol. Vo vzťahu k samotnému uplatnenému nároku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa je v konaní aktívne vecne legitimovaná, pretože návrh na zrušenie vecného bremena môže podať osoba povinná, ktorá je vlastníčkou vecným bremenom zaťažených nehnuteľností, a žalobkyňa je podľa výpisu z listu vlastníctva č. XXX pre k. ú. M. vlastníčkou zaťažených nehnuteľností, a preto je povinná strpieť užívanie nehnuteľností žalovaným 1/. Je splnená aj podmienka pasívnej vecnej legitimácie žalovaného 1/, ktorý je oprávneným z vecného bremena v zmysle zmluvy o zriadení vecného bremena, ktorá je súčasťou darovacej zmluvy. Súd nepovažoval za opodstatnené námietky žalobkyne uvedené v žalobe, v zmysle ktorých je zmluva o zriadení vecného bremena absolútne neplatným právny úkon z dôvodu jeho neurčitosti, a to vzhľadom k ustanoveniu čl. IV. darovacej zmluvy, v ktorej je uvedené množné číslo pri oprávnení (bude oprávnení). Zmluvu treba vykladať komplexne v spojitosti s jej všetkými ustanoveniami. Bolo zrejmé, že množné číslo v slove „oprávnení“ uvedené v čl. IV zmluvy je chybou v písaní, keďže zo začiatku textu tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že osobou oprávnenou z vecného bremena je výlučne žalovaný 1/. Skutočnosť, že vecné bremeno bolo zriadené len v prospech žalovaného 1/ vyplývalo nepochybne aj z čl. VIII zmluvy, podľa ktorého na základe tejto zmluvy bude po povolení vkladu v katastri nehnuteľností v k. ú. M. v časti C listu vlastníctva zapísané vecné bremeno v prospech jednej osoby a to žalovaného 1/. Neboli opodstatnené ani tvrdenia žalobkyne v žalobe o neplatnosti zmluvy o zriadení vecného bremena z dôvodu počiatočnej nemožnosti plnenia podľa zmluvy, keď žalovaný 1/ bol podľa darovacej zmluvy oprávnený užívať predmetné nehnuteľnosti tak ako doposiaľ, pričom podľa tvrdení žalobkyne v žalobe žalovaný 1/ do podpisu darovacej zmluvy žiadnym spôsobom predmet vecného bremena nevyužíval. Pokiaľ zmluvné strany mienili zriadiť právo žalovaného 1/ v obmedzenom rozsahu, napríklad len na niektoré činnosti (napr. iba na opravu áut), určite by to vymedzili priamo v texte zmluvy o zriadení vecného bremena, čo však nespravili. Preto súd ustálil, že z obsahu zmluvy vyplýva právo žalovaného 1/ doživotne a bezplatne užívať nehnuteľnosti v celom rozsahu, samozrejme pri rešpektovaní užívacieho práva vlastníka týchto nehnuteľností. Nejednalo sa teda o také plnenie zo zmluvy, ktoré by bolo od počiatku nemožné, a nešlo ani o neurčité vymedzenie rozsahu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Zmluva o zriadení vecného bremena spísaná spolu s darovacou zmluvou formou notárskej zápisnice mala všetky náležitosti vyžadované § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka pre zmluvu o zriadení vecného bremena. Pokiaľ by bola na základe vykonaného dokazovania konštatovaná neplatnosť zmluvy o zriadení vecného bremena, súd by musel žalobu žalobkyne o zrušenie vecného bremena zamietnuť v celom rozsahu, pretože domáhať sa zrušenia vecného bremena možno len vtedy, ak bolo vecné bremeno platne zriadené. Ustanovenie § 151p ods. 3 veta prvá Občianskeho zákonníka umožňuje zrušiť vecné bremeno rozhodnutím súdu za splnenia troch podmienok, ktorými sú: 1/ zmena pomerov, 2/ hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, 3/ príčinná súvislosť medzi zmenou pomerov a hrubým nepomerom. Občiansky zákonník v § 151p ods. 3 ani v iných ustanoveniach bližšie nerozvádza, v čom má spočívať zmena pomerov, ktorá by odôvodňovala zmenu úpravy rozsahu a obsahu vecného bremena. Nepochybne sa ňou mieni zmena nielen v objektívnych okolnostiach, ale aj v osobných pomeroch účastníkov, pokiaľ sa výrazným spôsobom dotýka ďalšieho obsahu či trvania vecného bremena. Za určitých okolností hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného môže vzniknúť aj zmenou v správaní sa subjektov tohto právneho vzťahu. Ak niektorý zo subjektov právneho vzťahu založeného vecným bremenom hrubo zneužíva svoje práva a správa sa spoločensky neprijateľne (v rozpore s dobrými mravmi), môže to mať vplyv na zmenu obsahu vecného bremena, prípadne na jeho zrušenie. Súdna prax pripúšťa možnosť zrušenia vecného bremena pre zmenu pomerov aj v prípade mimoriadne konfliktných vzťahov medzi účastníkmi. Podľa zhodných tvrdení strán v čase zriadenia vecného bremena boli vzťahy medzi žalobkyňou a žalovaným 1/ dobré, a preto spoločné užívanie nehnuteľností bolo možné. Z výsluchu sporových strán a oboznámených listín nepochybne vyplynulo, že od zriadenia vecného bremena došlo k zmene, pretože vzťahy medzi žalobkyňou a žalovaným 1/ sú výrazne konfliktné, pričom nezhody medzi nimi vznikali najmä v spojitosti s užívaním predmetných nehnuteľností žalovaným 1/. Rozvrat vzťahov žalobkyne a žalovaného 1/ preukazuje aj to, že žalovaný 1/ podal proti žalobkyňi žalobu o vrátenie daru - predmetných nehnuteľností z dôvodu, že sa mala voči nemu zachovať v hrubom rozpore

s dobrými mravmi, keď na neho podala nedôvodné trestné oznámenia, nedôvodný návrh na vykonanie exekúcie, žalobu o zrušenie vecného bremena, hoci jej nehnuteľnosti daroval, správa sa k nemu nevďačne, nezaujíma sa o jeho zdravotný stav, a vec sa viedla na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 27C/27/2015. Táto žaloba žalovaného 1/ však bola rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 27C/27/2015 zamietnutá ako nedôvodná, pretože z vykonaného dokazovania nebolo preukázané, žeby sa žalobkyňa voči nemu správala v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Na základe odvolania žalovaného 1/ Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 31. júla 2018 sp. zn. 5Co/17/2018 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Z výsluchu v konaní vypočutých svedkov G. I., Q. D., F. R., M. R. ako aj B. Q. T. boli preukázané tvrdenia žalobkyne o nevhodnom, hrubom, vulgárnom, verbálne agresívnom správaní sa žalovaného 1/ voči žalobkyňi, ďalším členom jej domácnosti pri užívaní nehnuteľností zaťažených vecným bremenom v období, keď žalovaný 1/ nebol vo výkone väzby, resp. výkone trestu odňatia slobody, pričom iniciátorom týchto konfliktov bol žalovaný 1/. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaný 1/ vzhľadom na jeho výbušnú povahu reagoval na nezhody vzniknuté medzi ním a žalobkyňou pri vykonávaní jeho práva doživotného bývania a užívania nehnuteľností najmä od roku 2013 nevhodne, agresívne vo vzťahu k žalobkyňi a členom jej domácnosti. Adresoval žalobkyňi vulgárne nadávky a vyhrážky, že bude dediť po žalobkyňi. Verbálne agresívne sa správal aj voči ostatným obyvateľom domu súp. č. XXX a užívateľom. Nebol schopný nezhody riešiť bez kriku, nadávok, vulgarizmov. Fyzicky zaútočil na manžela žalobkyne. Jeho nerešpektovanie práv iných vyplýva aj z jeho neslušného a neúčtovného správania sa k susedkám, ako aj z toho, že žalovaný 1/ vykonáva trest odňatia slobody pre úmyselný trestný čin, ktorý spáchal voči inej osobe. Strach žalobkyne, že žalovaný 1/ svoje vyhrážky voči nej zrealizuje, že aj na ňu fyzicky zaútočí, bol potom opodstatnený. Svojím bezohľadným agresívnym správaním žalovaný 1/ spôsoboval žalobkyňi psychický stres, výrazne ju obmedzoval v užívaní predmetných nehnuteľností, ktorých je vlastníčkou, keďže žalobkyňa z obavy pred jeho agresivitou sa bála vyjsť z domu na dvor, keď tam bol žalovaný 1/. Za situácie, keď žalovaný 1/ ani neprispieval na úhradu nákladov spojených s jeho užívaním nehnuteľností, súd uzavrel, že žalovaný 1/ zneužíval právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Z predložených fotografií, podania znalkyne B. Y. R. z 09. marca 2020, ktorá ohliadla nehnuteľnosti, boli preukázané tvrdenia žalobkyne a žalovanej 2/, že jediný prístup k modrému domu na parc. č. XXX z verejnej komunikácie je po parc. č. XXX povedľa domu súp. č. XXX, kde je úzky pás pozemku, a práve aj bezohľadným rýchlym prejazdom žalovaného 1/ na motorových vozidlách po tejto prístupovej ceste žalobkyňa pociťovala dôvodné obavy o svoju bezpečnosť a bezpečnosť jej syna, a o ochranu majetku, keď žalovaný 1/ po prejazde tadiaľ ani nezatváral bránu do dvora. Ďalšie užívanie nehnuteľností v akomkoľvek rozsahu žalovaným 1/ vzhľadom na jeho mimoriadne konfliktné správanie by tak bolo pre žalobkyňu a členov jej rodiny neznesiteľné. Preto pri tomto zmenenom správaní sa žalovaného, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi, sa žalobkyňa dôvodne domáhala zrušenia vecného bremena v celom rozsahu. Z vykonaného dokazovania mal súd teda za preukázané, že v dôsledku zmeny pomerov vznikol hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, a v zmysle § 151p ods. 3 veta prvá Občianskeho zákonníka boli splnené podmienky pre zrušenie vecného bremena žalovaného 1/ spočívajúceho v práve žalovaného 1/ bezodplatne až do svojej smrti užívať predmetné nehnuteľnosti. Súd preto vecné bremeno zrušil v celom rozsahu.

1.4. Pri zrušení vecného bremena patrí osobe oprávnenej z vecného bremena, teda žalovanému 1/, podľa § 151p ods. 3 veta prvá Občianskeho zákonníka primeraná náhrada. Súd nepovažoval za dôvodnú pripustenú zmenu žaloby v tej časti, v ktorej žalobkyňa navrhovala, že vecné bremeno by malo byť zrušené bez povinnosti žalobkyne zaplatiť žalovanému 1/ primeranú náhradu pre správanie sa žalovaného, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi. Samotné správanie sa osoby oprávnenej z vecného bremena, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, nemôže automaticky znamenať zánik nároku tejto osoby na primeranú náhradu, čo vyplýva aj z rozhodnutí súdov, ktoré aj pri takomto spoločensky neprijateľnom správaní sa osoby oprávnenej z vecného bremena voči osobe povinnej priznali osobe oprávnenej primeranú náhradu (napr. rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 2Co/359/2014 zo dňa 25. júna 2015). Súd už judikovali nepriznanie primeranej náhrady za zrušenie vecného bremena vo výnimočných iných prípadoch. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/1330/2011 zo dňa 20. septembra 2011 o nepriznaní náhrady možno výnimočne uvažovať vzhľadom na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka napríklad vtedy, ak by povinný zriadil vecné bremeno jedine pre ochotu (z dobrej vôle) bez toho, aby tým kompenzoval výhodu, ktorú mu oprávnený poskytol v inom právnom

vzťahu alebo pri premlčaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. O žiadnu z uvedených situácií sa v posudzovanej veci nejedná. Žalobkyňa netvrdila, žeby došlo k premlčaniu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a ani nevzniesla v tomto smere námietku premlčania. V danom prípade bolo preukázané, že žalobkyňa nadobudla dom s pozemkami darom, teda bezodplatne od žalovaného 1/ a žalovanej 2/. Žalobkyňa potvrdila, že žalovaný 1/ ešte pred tým, ako jej nehnuteľnosti v roku 2004 daroval, spolu so žalovanou 2/ zrealizoval rekonštrukciu žltého domu a postavil modrý dom na parc. č. XXX, čo vyplynulo aj z výsluchu svedkyne B. Q. T.. Podľa vyjadrenia žalovaného 1/ si žalovaný 1/ pri darovaní nehnuteľností žalobkyne na nich vymienil právo doživotného užívania z dôvodu, že na nehnuteľnostiach plánoval bývať, čomu nasvedčuje aj to, že podľa vyjadrenia žalobkyne občas prespával v dome súp. č. XXX, kým nebol postavený modrý dom, a po zhotovení modrého domu v ňom opravoval autá a po vytvorení bytovej jednotky v ňom prespával a neskôr sa do neho natrvalo nasťahoval s družkou R., pričom svedkovia F. R. a M. R. potvrdili, že žalovaný 1/ sa domáhal nasťahovania sa s priateľkou aj do spodnej časti žltého domu. Žalovaný 1/ je nemajetný, nevlastní nehnuteľnosť vhodnú na bývanie. Neobstojí tvrdenie žalobkyne, že žalovaný 1/ má možnosť ísť bývať do domu súp. č. XXXX v Č., pretože tento dom podľa tvrdenia žalobkyne a podľa výpisu z LV č. XXXX k. ú. Č. vlastní žalobkyňa a žalovaný 1/ nemá uzavretú zmluvu, ktorá by ho oprávňovala užívať tento dom. Za tejto situácie, keď žalovaný 1/ predmetné nehnuteľnosti po ich kúpe a čiastočnej rekonštrukcii daroval žalobkyňi, pričom žalobkyňa zriadením práva doživotného užívania v prospech žalovaného 1/ iba kompenzovala výhodu, ktorú jej poskytol žalovaný 1/ v podobe daru nehnuteľností, a žalovaný 1/ nemá zabezpečené iné bývanie, by podľa názoru súdu nepriznanie primeranej náhrady žalovanému za zrušenie jeho práva doživotného užívania predmetných nehnuteľností v M. bolo nespravodlivé. Rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/346/2006, na ktorý poukázala žalobkyňa pri obhajobe svojej argumentácie, že by malo byť zrušené vecné bremeno bez náhrady, reflektuje iné skutkové okolnosti. Najvyšší súd ČR v danom judikáte riešil žalobu o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažované vecným bremenom, pretože z dôvodu trvalých zmien malo zaniknúť vecné bremeno zo zákona. Primeraná náhrada za zrušené vecné bremeno podľa § 151p ods. 3 veta prvá Občianskeho zákonníka sa poskytuje predovšetkým v peňažnej forme. Právny názor, podľa ktorého peňažná náhrada prichádza do úvahy až vtedy, ak nie je možné poskytnúť vecné plnenie, nie je správny (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22Cdo/2650/2003 zo dňa 28. januára 2004). Nemožno ale v prípade primeranej náhrady vylúčiť ani plnenie v naturálnej podobe, ktorou sa zabezpečí uspokojenie potreby oprávneného iným spôsobom. Žalovaný 1/ nesúhlasil s návrhom žalobkyne, v zmysle ktorého by bolo vecné bremeno zaťažujúce predmetné nehnuteľnosti zrušené, a v prospech žalovaného 1/ by sa zriadilo vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného užívania domu žalobkyne v Č. a na prilahlých pozemkoch. Súd k tomu uvádza, že v tomto smere neboli žalobkyňou tvrdené rozhodujúce skutočnosti a ani navrhnuté žiadne dôkazy na preukázanie, či bývanie v dome v Č. je porovnateľnej kvality ako bývanie a užívanie domu s pozemkami v M., a teda či ide o adekvátne vecné plnenie. Nemožno však nechať bez povšimnutia fakt, že vzhľadom na mimoriadne konfliktné vzťahy medzi žalovaným 1/ a žalobkyňou by bývanie žalovaného 1/ v dome v Č., ktorý vlastní žalobkyňa, bolo potenciálnym zdrojom ďalších nezhôd medzi nimi, s čím by bolo spojené riziko súdnych sporov. Preto bol súd toho názoru, že vzhľadom na okolnosti prípadu je na mieste primeraná náhrada vo forme peňažného plnenia. Pri stanovení výšky náhrady za zrušenie vecného bremena súd vychádzal zo znaleckého posudku č. 21/2019 vypracovaného dňa 02. septembra 2019 znalkyňou z odboru stavebníctvo, odvetvia odhad hodnoty nehnuteľností B. Y. R., ktorým bola stanovená hodnota predmetného vecného bremena na sumu 29 500 eur. Znalkyňa je osobou odborne spôsobilou, má potrebné odborné vedomosti z príslušného znaleckého odboru a odvetvia a vysvetlila metódu použitú pri výpočte a stanovení všeobecnej hodnoty vecného bremena. Znalkyňa všeobecnú hodnotu vecného bremena vypočítala v súlade s prílohou č. 3 písm. F, G vyhlášky MS SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku a použila aj metodický postup vypracovaný Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline a znalecký posudok vypracovala na základe ďalších podkladov a právnych predpisov, literatúry uvedených v prvej časti posudku. Primeranú náhradu za zrušené vecné bremeno zákon bližšie nešpecifikuje. Pri určení jej výšky by mal byť braný zreteľ na to, aký je majetkový prospech vlastníka zaťaženej nehnuteľnosti a majetkový dôsledok u oprávneného, vychádzajúc z toho, že právo z vecného bremena spočíva v bezplatnom doživotnom bývaní. Majetkové dôsledky prejavujúce sa v zrušení vecného bremena musia byť u účastníkov zisťované ako možnosť získania nájomného vlastníkom

nehnuteľností pri prenájme týchto nehnuteľností a u oprávneného ako finančná povinnosť uhrádzať nájomné za užívanie podobnej nehnuteľnosti. Náhrada za zrušené vecné bremeno nemôže predstavovať cenu, za ktorú by si mohol žalovaný kúpiť porovnateľný dom s pozemkami do vlastníctva, ako si to mylne vysvetľoval žalovaný 1/. Uvedené právne závery vyplývajú aj z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/192/2006 zo dňa 01. novembra 2013. Znalčka preto správne tvrdila, že hodnota vecného bremena nikdy nemôže byť vyššia ako hodnota nehnuteľnosti, pričom žalovaným navrhnutá hodnota vecného bremena 72 000 eur sa blíži k hodnote predmetnej nehnuteľnosti. K predloženému potvrdeniu o trhovej cene prenájmu vypracovaného 02. júna 2020 realitnou kanceláriou BartanusReality, s.r.o., podľa ktorého trhovú cenu prenájmu rodinného domu v obci N. sa pohybuje v cene 700 eur za mesiac + energie a trhovú cenu prenájmu jednoizbového zariadeného bytu v N. sa pohybuje v cene 250 eur za mesiac + energie znalčka uviedla, že z vlastnej skúsenosti znalčkyne má takú vedomosť, že ponukové ceny sú vždy vyššie ako skutočnosť a stane sa, že napokon ten, kto ponúka na prenájom byt, ho záujemcovi prenajme za nižšiu cenu. V minulosti to bola o 15 % až 20 % nižšia cena, momentálne je to 10 % až 5 % nižšia cena. Podľa súdu prvej inštancie spôsob výpočtu hodnoty rodinného domu, pozemkov a hodnoty ich nájmu znalčka dostatočne vysvetlila v posudku, svoje závery oprela aj o ceny nehnuteľností a ceny ich nájomov zadovážených z internetových ponúk pre F. kraj, ktoré sú prílohou znaleckého posudku, a podľa ktorých ponuky prenájmov rodinných domov v F. kraji sa pohybujú od 400 eur do 1 200 eur za mesiac. Znalčka v posudku odhadla cenu nájmu predmetného domu na 600,- eur za mesiac a z nej potom postupom podľa citovanej vyhlášky a metodického postupu stanovila hodnotu vecného bremena. Rozhodujúce je, že znalčka sa oboznámila s obsahom spisu, vrátane darovacej zmluvy, ktorou bolo vecné bremeno zriadené, a z ktorej zistila obsah a rozsah ohodnocovaného vecného bremena, znalčka ohľadla predmetný rodinný dom, jeho stav aj s pozemkami, zohľadnila rok, kedy bol daný rodinný dom do užívania, ako aj jeho rekonštrukciu a zistila tak úroveň, kvalitu bývania v daných nehnuteľnostiach, ktoré ako uviedla, zohľadnila pri stanovení ceny nájmu, a hodnoty vecného bremena. Námietky žalovaného k tomu, že znalčka nebrala do úvahy to, akým spôsobom on spotreboval energie v modrom dome bez súp. čísla, sú irelevantné, pretože znalčka ohodnocovala právo doživotného bývania v žltom dome súp. č. XXX. Znalčka na vysvetlenie vo vyjadrení z 09. marca 2020 a na pojednávaní uviedla, že hodnota vecného bremena by mala predstavovať približne čiastku, ktorá by po celú ďalšiu dobu života oprávneného z vecného bremena stačila na úhradu nájomného za bývanie, a pri zohľadnení veku žalovaného 1/, priemerného veku dožitia mužov na Slovensku je ňou určená hodnota vecného bremena adekvátne. Preto sú tvrdenia žalovaného 1/, že znalčka B. Y. R. stanovila neprimerane nízku hodnotu vecného bremena, neopodstatnené. Žalovaný 1/ nepreukázal ani svoje tvrdenie, že znalčka vychádzala z menšej výmery podlahovej plochy rodinného domu súp. č. XXX (spolu 174,63 m²) než je skutočná výmera podlahovej plochy rodinného domu súp. č. XXX, pretože znalčka vykonala ohliadku na mieste samom, kde aj zamerala výmeru domu, čo je zrejmé aj z nákresov pôdorysu 1. a 2. nadzemného podlažia vrátane pivničného priestoru, ktoré sú prílohou znaleckého posudku a žalovaný nenavrhoval žiadne dôkazy, ktorými by spochybnil tieto zistenia znalčkyne. K tvrdeniam žalovaného 1/, že znalčka nemala v dispozícii projektovú dokumentáciu k rodinnému domu, súd uviedol, že znalčka bola schopná vypracovať znalecký posudok na základe listín, ktoré mala vrátane nákresov pôdorysu 1. a 2. nadzemného podlažia rodinného domu, ako aj na základe ohliadky rodinného domu a pozemkov. Neobstoja ani námietky žalovaného 1/ týkajúce sa podľa neho nesprávneho výpočtu hodnoty vecného bremena, keď znalčka zohľadnila náklady na dom na 5 osôb. Znalčka je osobou s odbornými znalosťami potrebnými na výpočet hodnoty vecného bremena a žalovaný nenavrhoval, nepredložil relevantný protidôkaz, ktorým by iná odborne spôsobilá osoba potvrdila, že spôsob výpočtu hodnoty vecného bremena vykonaný znalčkou v posudku, je nesprávny. Nie sú dôvodné ani výhrady žalobkyne a žalovanej 2/ k znaleckému posudku. Znalčka tieto výhrady vyvrátila vo svojom vyjadrení z 09. marca 2020 a v rámci jej výsluchu. Úlohou znalčkyne bolo stanoviť všeobecnú hodnotu vecného bremena, ktorá predstavuje objektivizovanú hodnotu práva na trhu v podmienkach voľnej súťaže, a to v rozsahu, v akom bolo vecné bremeno dohodnuté v zmluve o zriadení vecného bremena. Preto neobstoja tvrdenia žalobkyne, že znalčka mala brať do úvahy skutočný menší rozsah, v akom žalovaný 1/ v minulosti užíval právo zodpovedajúce vecnému bremenu a ani tvrdenia žalobkyne, že znalčka mala vziať zreteľ na správanie sa žalovaného, ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi, a že znalčka mala od hodnoty vecného bremena odpočítať náklady, ktoré za žalovaného 1/ vynaložila žalobkyňa v súvislosti s užívaním stavby zriadenej pri dome súp. č. XXX. Podľa vyjadrenia znalčkyne

tieto skutočnosti nemôžu mať vplyv na stanovenie všeobecnej hodnoty vecného bremena. Tieto žalobkyňou namietané okolnosti nie sú uvedené v prílohe č. 3 písm. F, G vyhlášky MS SR č. 492/2004 Z. z. ako kritéria, ktoré by mali byť zohľadnené pri stanovení všeobecnej hodnoty vecného bremena. Pre stanovenie primeranej náhrady nie je rozhodujúce, v akom skutočnom rozsahu osoba oprávnená vecné bremeno využívala, ale treba vychádzať z rozsahu, v akom bolo vecné bremeno zmluvne dohodnuté, pretože ak súd zrušuje vecné bremeno v celom rozsahu, tak ho ruší v rozsahu, v akom bolo zmluvne dohodnuté, a tomu má aj zodpovedať náhrada za zrušenie vecného bremena. Námietky žalobkyne, že náhrada za zrušenie vecného bremena by mala byť minimálna z dôvodu, že žalovaný 1/ vecné bremeno od jeho zradenia nevyužíval nepretržite, nemôžu byť brané na zreteľ pri určovaní výšky náhrady za vecné bremeno, čo konštatoval aj Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 1Cdo/192/2006 zo dňa 01. novembra 2013, v ktorom prejavil právny názor, podľa ktorého pri určovaní výšky primeranej náhrady za zrušenie vecného bremena, ktorému zodpovedá právo doživotného bývania v nehnuteľnosti, nemôže obstať ako kritérium to, ako dlho sa vecné bremeno využívalo oprávnenou osobou. Súd dodal, že pokiaľ žalobkyňa vykonala za žalovaného 1/ plnenie, ktoré mal vykonať on sám v spojitosti s realizáciou práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, mala sa žalobkyňa domáhať od neho vydania tohto neoprávneného majetkového prospechu. Znalčka uviedla, že hodnotu vecného bremena stanovila ku dňu vypracovania znaleckého posudku. Uvedený postup znalčky je správny, pretože pre súd je rozhodujúci stav ku dňu vyhlásenia rozsudku, a je potrebné zistiť čo najaktuálnejšiu všeobecnú (trhovú) hodnotu vecného bremena, ktoré bude rozsudkom zrušené. Ďalej znalčka k námietkam žalobkyne uviedla, že skutočnosť, že rodinný dom s pozemkami mal hodnotu 600 000,- Sk až 700 000,- Sk v čase, keď bolo zriadené vecné bremeno, nemohla znalčka zohľadniť, pretože určovala aktuálnu cenu vecného bremena a cena nehnuteľnosti od roku 2004 vzrástla, keďže hodnoty (ceny) rodinných domov majú stúpajúcu tendenciu, a od roku 2004 stúpli 4 a pol až 5 násobne. Súd mal za to, že znalecký posudok má všetky náležitosti v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 382/2004 Z. z., je zrejme, z akých relevantných podkladov znalčka vychádzala, spôsob výpočtu všeobecnej hodnoty vecného bremena je v posudku riadne zdôvodnený, ako aj použitá metóda, a znalčka svoj posudok obhájila aj na pojednávaní. Súd potom ustálil, že znalecký posudok znalčky B. Y. R. je komplexný a presvedčivý. Strany nepredložili súkromný znalecký posudok, ktorým by inou osobou odborne spôsobilou vyvrátili odborné závery menovanej znalčky. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti považoval súd hodnotu vecného bremena stanovenú v znaleckom posudku za primeranú. S poukazom na uvedené dôvody, súd uložil žalobkyni povinnosť vyplatiť žalovanému 1/ primeranú náhradu za zrušené vecné bremeno v sume 29 500 eur. Vzhľadom na žiadosť žalobkyne a s prihliadnutím na jej pomery súd podľa § 232 ods. 3 CSP určil žalobkyni dlhšiu lehotu na vyplatenie tohto plnenia. Žalobkyňa totižto zo zamestnania dosahuje príjem vo výške 250 eur mesačne a má usporené peňažné prostriedky vo výške cca 4 000 eur, a preto nie je v jej možnostiach uhradiť celú sumu 29 500 eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Keďže žalobkyňa uviedla, že peňažné prostriedky v rozsahu dostatočnom na výplatu tohto plnenia by mohla získať tak, že jej manžel si vezme pôžičku, resp. žalobkyňa predá niektorý zo svojich rodinných domov, súd mal za to, že adekvátne, v ktorej by mohla žalobkyňa vykonať potrebné úkony pre získanie peňažných prostriedkov niektorým z uvedených spôsobov a použiť ich na výplatu žalovaného 1/, je 6 mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Súd nemohol uložiť žalobkyni plniť tento dlh v splátkach po 50 eur mesačne ako to alternatívne navrhovala žalobkyňa, pretože žalovaný 1/ má právo na splnenie dlhu v primeranej dobe, a vzhľadom na výšku plnenia by pri takýchto mesačných splátkach bol dlh v celom rozsahu splnený v priebehu 590 mesiacov, teda 49 rokov a žalovaný vzhľadom na jeho vek by sa toho s vysokou pravdepodobnosťou nedožil. Výrokom IV. súd žalobu proti žalovanej 2/ zamietol pre nedostatok jej pasívnej vecnej legitimácie v konaní. Žalovaná 2/ spolu so žalovaným 1/ uzavreli dňa 20. septembra 2004 so žalobkyňou darovaciu zmluvu, avšak z textu tejto zmluvy spisanej formou notárskej zápisnice jednoznačne vyplýva, že vecné bremeno nebolo zriadené aj v prospech žalovanej 2/. Bolo zriadené výlučne v prospech žalovaného 1/ ako osoby oprávnenej z vecného bremena a druhou zmluvnou stranou zmluvy o zriadení vecného bremena je žalobkyňa ako osoba, ktorá sa zaviazala strpieť toto vecné bremeno. Žalovaná 2/ teda nie je subjektom právneho vzťahu z vecného bremena založeného na základe zmluvy o zriadení vecného bremena, ktorá je súčasťou darovacej zmluvy zo dňa 20. septembra 2004 a teda žalovaná 2/ nie je osobou oprávnenou z vecného bremena, ktoré navrhovala žalobkyňa žalobou zrušiť, a preto absentuje pasívna vecná legitimácia žalovanej 2/ v konaní. Pokiaľ bolo predmetné vecné bremeno pôvodne zapísané v katastri nehnuteľnosti aj v prospech žalovanej 2/, súd k

tomu uvádza, že pre súd je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku, a podľa výpisov z LV č. XXX k. ú. M. zo dňa 24. marca 2014 a zo dňa 20. júla 2020 bolo v katastri nehnuteľností zapísané vecné bremeno len v prospech žalovaného 1/. Žalovaný 1/ na pojednávaní dňa 08. februára 2019 už netrval na výsluchu ním navrhnutého svedka M. O., a preto súd tento dôkaz nevykonal. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd zohľadnil zásadu úspechu vyplývajúcu z ustanovení § 255 ods. 1, ods. 2 CSP. Vzhľadom na zásadu úspechu súd výrokom V. priznal žalovanej 2/ voči žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pretože žaloba bola voči žalovanej 2/ zamietnutá. Žalobkyňa a žalovaný 1/ boli v konaní čiastočne úspešní, pretože vecné bremeno síce súd zrušil v zmysle žaloby žalobkyne, avšak nie bez uloženia povinnosti žalobkyni zaplatiť žalovanému 1/ primeranú náhradu za zrušenie vecného bremena ako žalobkyňa navrhovala po pripustenej zmene žaloby. Podľa § 151p ods. 3 Občianskeho zákonníka v prípade, že súd na základe žalobného nároku žalobcu zruší vecné bremeno, vzniká žalovanému ako osobe oprávnenej z vecného bremena nárok na primeranú náhradu za zrušené vecné právo. Ide o spojené zákonom dané vzájomné nároky protistrán. Preto súd uloženie povinnosti žalobkyni zaplatiť žalovanému 1/ primeranú náhradu za zrušené vecné bremeno vyhodnotil ako čiastočný neúspech žalobkyne. Súd potom ustálil, že nemožno konštatovať prevažný úspech žalobkyne a ani žalovaného 1/ a podľa § 255 ods. 2 CSP výrokom VI. vyslovil, že žalobkyňa a žalovaný 1/ nemajú nárok na náhradu trov konania. Súdom ustanovená znalkyňa B. Y. R.M. si uplatnila znalečné vo výške 49,79 eura za účasť na pojednávaní dňa 21. júla 2020, na ktorom bola vypočutá k jej znaleckému posudku, no žalobkyňou zložený preddavok 350 eur bol použitý na výplatu znalečného uplatneného znalkyňou za vypracovanie posudku a zvyšok preddavku nebude stačiť na úhradu znalečného za účasť znalkyne na pojednávaní. Znalec má podľa § 258 ods. 2 CSP právo na plnú náhradu trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku, a podľa § 255 ods. 1 CSP má postavenie strany pre konanie o tomto jeho nároku. Štát podľa právnej úpravy účinnej od 01. júla 2016 už zo štátnych prostriedkov nehradí trovy civilného sporového konania, a preto strany majú povinnosť nahradiť ustanovenej znalkyni znalečné nepokryté preddavkom. Vzhľadom na výsledok konania súd výrokom VII. priznal znalkyni proti žalobkyni nárok na náhradu znalečného v rozsahu 50 %, a proti žalovanému 1/ nárok na náhradu znalečného v rozsahu 50 %. O výške náhrady týchto trov konania súd rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením. Na pojednávaní 08. februára 2019 bol vypočutý svedok C. O., ktorý si uplatnil nárok na svedočné, a to náhradu mzdy za 8 hodín a náhradu cestovných výdavkov vrátane poplatku za diaľničnú známku, pričom strany nezložili preddavok na krytie trov spojených s výsluchom svedkov. Svedok má podľa § 258 ods. 1 CSP právo na plnú náhradu trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho výsluchom na pojednávaní, a podľa § 255 ods. 1 CSP má postavenie strany pre konanie o tomto jeho nároku. Štát podľa právnej úpravy účinnej od 01. júla 2016 už zo štátnych prostriedkov nehradí trovy civilného sporového konania, a preto strany majú povinnosť nahradiť svedkovi svedočné nepokryté preddavkom. Vzhľadom na výsledok konania súd výrokom VIII. priznal svedkovi nárok na náhradu svedočného proti žalobkyni v rozsahu 50 %, a proti žalovanému 1/ v rozsahu 50 %. O výške náhrady týchto trov konania svedka súd rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. apríla 2021 sp. zn. 6Co/72/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny a rozhodol o nároku žalobkyne na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

K odvolacím argumentom žalovaného 1/ o porušení jeho procesných práv, nesprávnom právnom posúdení a nedostatočnom zistení skutkového stavu veci, keď podľa žalovaného 1/ súd bol povinný prerušiť konanie do času jeho prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, skutkové závery súdu prvej inštancie nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a súd nevykonal ďalšie potrebné dôkazy, odvolací súd uviedol nasledovné.

2.1. Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov vyplynuli, skutkové závery súdu prvej inštancie majú oporu vo vykonanom dokazovaní, súd prvej inštancie neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a z

tohto dôvodu si odvolací súd aj osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP. K odvolacím námietkam uviedol, že pokiaľ žalovaný 1/ namieta nesprávnosť výroku I. napadnutého rozsudku, ktorým súd prvej inštancie zamietol jeho návrh na prerušenie konania, ktorého sa domáhal z dôvodu, že je vo výkone trestu odňatia slobody a nemôže sa tak adekvátne brániť, pričom prerušenie by malo trvať a to až do času jeho prepustenia na slobodu, návrh žalovaného 1/ na prerušenie konania posúdil súd prvej inštancie komplexne, t. j. zhodnotil, či žalovaným uvádzané dôvody na prerušenie konania naplňujú každý zo zákonných dôvodov na prerušenie konania a dospel k správne záveru, že ani jeden zo zákonných dôvodov na prerušenie konania splnený nie je, a preto súd správne návrh zamietol. Súd prvej inštancie nielenže nebol povinný konanie prerušiť, keďže neexistoval žiaden z dôvodov pre obligatórne prerušenie konania, ale nemohol konanie prerušiť ani len fakultatívne, keďže ani na takéto prerušenie konania neboli splnené podmienky. Žalovaný 1/ mohol v konaní pred súdom prvej inštancie uplatňovať všetky jemu patriace procesné práva a tieto aj uplatňoval, a to tak sám, ako aj prostredníctvom svojho advokáta, keď sa vo veci vyjadroval písomne, ústne na pojednávaní, hodnotil vykonané dôkazy a mal možnosť podávať dôkazné návrhy. Okolnosť, že bol vo výkone trestu odňatia slobody, nie je dôvodom na prerušenie konania, a to ani z hľadiska toho, že by žalovaný 1/ mal znášať náklady jeho eskorty na pojednávania, keď ani v prípade pobytu na slobode nie je dôvodom na prerušenie konania platenie nákladov na cestovanie z miesta bydliska do miesta pojednávania, pričom aj náhrada takýchto trov by strane sporu patrila v prípade, že by jej náhrada trov konania bola priznaná.

2.2. Žalovaný 1/ ďalej namieta, že tvrdenia žalobkyne o tom, že sa mal správať v rozpore s dobrými mravmi, nie sú pravdivé, a že sa nepreukázali, a že je to žalobkyňa, ktorá sa správala konfliktne a nechcela mu umožniť vstup do domu. Spochybnil správnosť vyhodnotenia dôkazov, a to najmä svedeckých výpovedí svedčiacich či už v prospech tvrdení žalobkyne, alebo v prospech neho, pričom tvrdenia o jeho agresívite vyvracia odporúčanie inej, než v konaní ustanovenej znalkyne, a to znalkyne, ktorá mala odporučiť zveriť mu maloletého syna do výchovy a opateru. Ani jeden z predpokladov na zrušenie vecného bremena nebol podľa žalovaného 1/ splnený. Odvolací súd sa s týmito námietkami žalovaného 1/ nestotožnil a na zrušenie vecného bremena boli jednoznačne splnené všetky zákonné podmienky. V zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/291/2009 „pri rozhodovaní o obmedzení alebo o zrušení vecného bremena v dôsledku zmeny pomerov treba brať do úvahy všetky okolnosti prípadu. Predovšetkým je potrebné zistiť, či došlo k zmene pomerov, a v kladnom prípade posúdiť, nakoľko táto zmena mala vplyv na spôsob výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ako sa prejavila na užívaní nehnuteľnosti vecným bremenom zaťaženej a vziať do úvahy ujmu, ktorá oprávnenému nastane v dôsledku obmedzenia alebo zrušenia vecného bremena za náhradu a porovnať ju s prípadnou ujmou, ktorá vznikla vlastníčkovi zaťaženého pozemku (nehnuteľnosti) v dôsledku zmeny pomerov.“ Odvolací súd uviedol, že právne významný je len ten hrubý nepomer, ktorý vznikol v dôsledku zmeny pomerov. Podstatné je, aby k zmene pomerov došlo až po zriadení vecného bremena. Hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného môže vzniknúť aj zmenou v správaní sa subjektov tohto právneho vzťahu. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že v čase od zriadenia vecného bremena, kedy boli vzťahy medzi žalobkyňou a žalovaným 1/ dobré, došlo k zmene pomerov spočívajúcej v zásadnej zmene správania sa žalovaného 1/, ktorý sa najmä od roku 2013 správa voči žalobkyňi a členom jej domácnosti spoločensky neprijateľne a ich vzťahy boli mimoriadne konfliktne. Žalovaný bol voči žalobkyňi a členom jej domácnosti extrémne vulgárny, dopustil sa voči nej a niektorým ďalším osobám z jej domácnosti drobných fyzických útokov, ako aj útoku voči jej majetku, zneužíval svoje oprávnenie užívať sporné nehnuteľnosti, keď za tieto nehradil náklady za plnenia poskytované s ich užívaním, využíval plody plynúce z práva vecného bremena aj na úkor ostatných osôb oprávnených užívať sporné nehnuteľnosti a správal sa spôsobom, ktorý možno považovať za ohrozujúci bezpečnosť osôb a majetku a spôsobom, ktorý výrazne obmedzoval vlastnícke práva žalobkyne, najmä jej právo nerušene užívať všetky jej patriace nehnuteľnosti, keď v dôsledku správania žalovaného 1/ ona, ale aj ďalšie s ňou žijúce osoby, najmä v dôsledku strachu zo žalovaného 1/ a v dôsledku obáv z ďalších konfliktov obmedzili vychádzanie z domu na dvor v prípade prítomnosti žalovaného 1/. Od zriadenia vecného bremena došlo k rozvratu vzťahov medzi žalobkyňou a žalovaným 1/ a tieto boli mimoriadne konfliktne a spoločné užívanie sporných nehnuteľností je ľudsky nepredstaviteľné, nemožné. Zjavne tak došlo k zmene pomerov, ktorá mala vplyv na spôsob výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktoré žalovaný 1/ zneužíval, vykonával ho spôsobom,

ktorým znepríjemňoval život ostatným osobám do takej miery, že ďalšie ich spolužitie so žalovaným 1/ v jednom dvore je nemožné. Na základe týchto dôvodov bolo potom vecne správane zrušiť sporné vecné bremeno spočívajúce v práve žalovaného 1/ užívať sporné nehnuteľnosti. Oprávnenému zrušením vecného bremena nastala ujma spočívajúca v strate bývania a v strate užívania záhrady a požívania jej plodov, avšak táto je kompenzovaná náhradou za vecné bremeno a žalovaný 1/ má viacero možností nájsť si iné bývanie, pričom táto jeho ujma, kompenzovaná priznanou náhradou, je neporovnateľne menšou s ujmou, ktorú spôsoboval žalovaný 1/ počas dlhšieho obdobia žalobkyni a osobám, ktoré s ňou žijú v domácnosti, a to svojim agresívnym, vulgárnym a práva z vecného bremena zneužívajúcim správaním, ktoré presiahlo hranicu znesiteľného spolužitia. Popísané správanie žalovaného 1/, ktoré je v rozpore s pravidlami slušného správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku, bolo v konaní jednoznačne preukázané najmä výpoveďami svedkov, ktorých výpovede súd prvej inštancie jednotlivito vyhodnotil.

2.3. Žalovaný 1/ ďalej namietal, že súd prvej inštancie nebral zreteľ na jeho maloletého syna, na možnosť a plán žalovaného 1/ s ním bývať v modrom dome postavenom na parcele č. XXX, že žalovaný 1/ sa stane bezdomovcom, a že súd opomenul uviesť spôsob, ako bude môcť žalovaný 1/ užívať modrý dom a z akého dôvodu nezaviazal žalobkyňu umožniť mu vstup do tejto nehnuteľnosti, resp. finančne vyplatiť žalovanému túto nehnuteľnosť. Súd prvej inštancie rozhodoval o uplatnenom nároku žalobkyne a ten sa týkal zrušenia vecného bremena - práva žalovaného 1/ užívať rodinný dom súp. č. XXX a parcely č. XXX a XXX. Predmetom konania nebolo usporiadanie právnych vzťahov strán sporu k tzv. modrému domu, a preto súd nemohol ísť nad rámec petitu podanej žaloby a usporiadať aj vzťahy žalobkyne a žalovaného 1/ k tomuto domu finančným vyrovnaním a ani zriadením akéhokoľvek prístupu v prospech žalovaného 1/ k nemu, keď prístup k nemu je po parcele č. XXX, vo vzťahu ku ktorej súd z uvedených dôvodov zrušil vecné bremeno - právo jej užívania žalovaným 1/ z uvedených dôvodov, pričom ďalšie užívanie nehnuteľností v akomkoľvek rozsahu žalovaným 1/ by vzhľadom na jeho mimoriadne konfliktné správanie bolo pre žalobkyňu a členov jej rodiny neznesiteľné. Súd prvej inštancie rozhodol o celom predmete konania a neopomenul rozhodnúť o žiadnom nároku, ktorý bol predmetom konania. Maloletý syn žalovaného 1/ nebol stranou sporu, tomuto nesvedčalo právo z vecného bremena a plány žalovaného 1/ do budúcnosti neboli jestvujúcou skutočnosťou v čase vyhlásenia rozsudku súdu prvej inštancie. Okrem toho tieto námietky považoval odvolací súd za irelevantné. Žalovaný 1/ mal mať sám na zreteli svojho maloletého syna a správať sa tak, aby k zrušeniu vecného bremena nedal dôvod. Samotné zrušenie vecného bremena bez ďalšieho nemôže mať také dôsledky, ako sa snažil navodiť žalovaný 1/. Má svoj príjem, bude mu vyplatená náhrada za zrušené vecné bremeno a už len z tohto hľadiska si bude môcť zabezpečiť dôstojné bývanie, v ktorom bude môcť realizovať aj svoje rodičovské práva a povinnosti, pokiaľ bude mať o to záujem a maloletý mu bude zverený do výchovy, resp. bude mu inak umožnené stretávanie s ním, čo však v tomto konaní nebolo možné riešiť a ani nijakým spôsobom prejudikovať.

2.4. Pokiaľ žalovaný 1/ namietal výšku sumy, ktorá mu bola priznaná ako náhrada za zrušené vecné bremeno, ktorá je podľa neho neprimerane nízka a nezohľadňuje, že na pozemku parc. č. XXX je postavený modrý dom a namietal aj lehotu určenú na vyplatenie náhrady, odvolací súd uviedol, že priznaná náhrada nezohľadňuje stavbu modrého domu a túto zohľadňovať ani nemôže, pretože usporiadanie právnych vzťahov k nemu nebolo predmetom konania. Pokiaľ išlo o výšku priznanej náhrady a sumu, ktorú navrhoval žalovaný 1/, tak v odvolaní len zopakoval argumenty, ktoré uplatnil už v konaní pred súdom prvej inštancie a s týmito sa súd prvej inštancie riadne vysporiadal a vychádzajúc zo znaleckého posudku rozhodol, pričom aj v tejto časti vyhodnotil znalecký posudok v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP, a svoje rozhodnutie náležite a presvedčivo odôvodnil, a to aj s poukazom na relevantnú judikatúru. Hodnota vecného bremena nikdy nemôže byť vyššia ako hodnota nehnuteľnosti, pričom žalovaným navrhnutá hodnota vecného bremena 72 000 eur sa blížila k hodnote predmetnej nehnuteľnosti. Aj podľa odvolacieho súdu spôsob výpočtu hodnoty rodinného domu, pozemkov a hodnoty ich nájmu znalkyňa dostatočne vysvetlila v posudku, svoje závery oprela aj o ceny nehnuteľností a ceny ich nájomov zadovážených z internetových ponúk pre trenčiansky kraj, zistila obsah a rozsah ohodnocovaného vecného bremena, ohľadla predmetný rodinný dom, jeho stav aj s pozemkami, zohľadnila rok, kedy bol daný rodinný dom do užívania, ako aj jeho rekonštrukciu a zistila tak úroveň a kvalitu bývania v daných nehnuteľnostiach, ktoré ako uviedla, zohľadnila pri stanovení ceny nájmu, a hodnoty vecného bremena. Tvrdenia žalovaného 1/, že znalkyňa B. Y. R.Á. stanovila neprimerane nízku hodnotu vecného bremena, považoval odvolací súd za neopodstatnené, priznanú

náhradu za primeranú a adekvátnu tomu, aby mu zabezpečila dôstojné bývanie na najbližších minimálne 20 rokov, s ktorými kalkulovala aj znalkyňa, pričom v takom prípade by to znamenalo, že by žalovaný mohol vynakladať viac ako 1 000 eur mesačne na bývanie, čo by mu zabezpečilo nielen dôstojné, ale nadštandardné bývanie, a to vrátane bývania pre jeho syna až do dospelosti v prípade, že by so žalovaným 1/ žil. Tvrdenia o tom, že by mal žalovaný 1/ zostať bezdomovcom, a že by v dôsledku zrušenia vecného bremena nemohli byť realizované jeho rodičovské práva a povinnosti, boli tak zjavne nedôvodné a prehnané. Okrem toho, ako správne skonštatoval súd prvej inštancie, znalkyňa je osobou s odbornými znalosťami potrebnými na výpočet hodnoty vecného bremena a žalovaný nenavrhoval a nepredložil relevantný dôkaz, ktorým by iná odborne spôsobilá osoba potvrdila, že spôsob výpočtu hodnoty vecného bremena vykonaný znalkyňou v posudku, je nesprávny a najmä, že hodnota vecného bremena zodpovedá výpočtu a oceneniu laika, žalovaného 1/. Vzhľadom na výšku náhrady 29 500 eur žalobkyne považoval odvolací súd aj lehotu na plnenie určenú súdom prvej inštancie v dĺžke 6 mesiacov od právoplatnosti rozsudku za primeranú, a to tak vo vzťahu k žalobkyni, ako aj vo vzťahu k žalovanému.

2.5. Ak bola žaloba voči žalovanej 2/ výrokom IV. napadnutého rozsudku zamietnutá z dôvodu nedostatku jej vecnej pasívnej legitimácie a výrokom V. bolo rozhodnuté o náhrade trov konania medzi žalobkyňou a žalovanou 2/, tak žalovaný 1/ nebol oprávnený podať voči týmto výrokmi odvolanie. Napokon žalovaný 1/ aj vzhľadom na petit jeho odvolania vecnú správnosť týchto výrokov nespochybnil, a preto odvolací súd považoval tieto výroky za odvolaním nedotknuté. Žalovaný 1/ sa len vyjadril, že súd prvej inštancie mal žalovanú 2/ vylúčiť z konania skôr. Pre úplnosť odvolací súd k tomuto uvádza, že súd ju nemohol z konania vylúčiť skôr ako tvrdí žalovaný 1/. V civilnom sporovom konaní žalobca disponuje predmetom sporu a je na ňom, koho označí ako žalovaného, t. j. voči komu žalobu podá. Pokiaľ podá žalobu voči osobe, ktorá nie je vecne pasívne legitimovaná a hoc to aj v priebehu konania zistí a nezoberie voči takémuto žalovanému žalobu späť, súd nemôže konanie voči takejto osobe bez ďalšieho zastaviť, nemôže ju z konania vylúčiť a jediným možným rozhodnutím potom je žalobu voči takej osobe zamietnuť, s čím je potom spojený procesný úspech takto žalovanej osoby a jej nárok na plnú náhradu trov konania. Takto žalovanej osobe samozrejme patria ako strane sporu procesné práva a povinnosti, avšak aj výpoveď strany sporu môže slúžiť ako dôkaz a podlieha voľnému hodnoteniu dôkazov zo strany súdu, ktorý je povinný takú výpoveď vyhodnotiť aj v súvislosti s ostatnými dôkazmi. Procesné postavenie žalovanej 2/ však nemá vplyv na právo žalovaného 1/ navrhnúť jej vypočutie, hoc ako strany sporu a nie ako svedka, neobmedzuje jeho právo klásť jej pri vypočutí otázky, neobmedzuje ho v hodnotení dôkazu a nezaväzuje súd povinnosti vysporiadať sa so všetkými dôkazmi, vyhodnotiť ich v súlade so zákonnými požiadavkami a presvedčivo odôvodniť svoje rozhodnutie.

2.6. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovaného 1/ voči výrokmi o náhrade trov konania odvolací súd uvádza, že žalovaný 1/ rozhodne nebol v konaní v celom rozsahu úspešný, ako to prezentoval, a rovnako nie je možné sa stotožniť s jeho názorom, že konanie nezavinil, a preto mu náhrada trov konania nepatrí. Žalobkyňa bola v konaní úspešná v tom, že bolo vyhovené jej žalobe pokiaľ ide o zrušenie vecného bremena. Na druhej strane sa súd prvej inštancie nestotožnil s jej názorom, že by žalovanému 1/ nemala patriť žiadna náhrada za zrušené vecné bremeno, avšak nepriznal žalovanému 1/ ním požadovanú náhradu. Vo vzťahu žalobkyne a žalovaného 1/ tak potom možno dôvodne uzavrieť, že ani jeden z nich nemal v konaní úspech v rozsahu, ktorý by odôvodňoval priznanie náhrady trov ktorémukoľvek z nich a rozhodnutie, že nemajú voči sebe nárok na náhradu trov konania, bolo ako jediné možné považovať za spravodlivé. Od tohto rozhodnutia sa potom odvíjajú aj ďalšie výroky, ktorými súd prvej inštancie zaviazal tak žalobkyňu, ako aj žalovaného 1/ uhradiť znalkyni znalečné a svedkovi O. svedočné, a to každého v rozsahu 50 % týchto trov. Tieto dôkazy boli vykonané v záujme oboch strán, a to bez ohľadu na skutočnosť, ktoré boli týmito dôkazmi preukázané, resp. bez ohľadu na to, kto tieto dôkazy navrhol. Vzhľadom na vyhovenie žalobe v časti zrušenia vecného bremena a s prihliadnutím na výšku priznanej náhrady sú aj tieto výroky napadnutého rozsudku vecne správne. Pokiaľ žalovaný namietal, že je nemajetný, a že mu malo byť priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, tak odvolací súd konštatuje, že oslobodenie mu priznané bolo, avšak takéto rozhodnutie nemá vplyv na náhradu trov svedkov a znalcov, ktoré sú povinné uhradiť strany sporu bez ohľadu na oslobodenie súdnych poplatkov, a to z dôvodu, že svedkovia vypovedajú a znalci podávajú posudky v záujme strán sporu, nie sú stranou sporu vo veci samej, sú povinné si plniť povinnosť vypovedať ako

svedok, resp. povinnosti znalca, a preto všetky trovy, ktoré im v súvislosti s konaním vznikli, im musia byť nahradené, a to stranami sporu, v zásade tou neúspešnou a v prípade, že strany mali v konaní čiastočný úspech, tak pomerne podľa miery úspechu, resp. v rovnakom pomere v prípade, že úspech - neúspech strany sporu je rovnaký, resp. o úspechu - neúspechu nemožno hovoriť, ak ide o iudicium duplex. Pokiaľ ide o zavinenie konania žalovaným 1/, tak vzhľadom na výsledok sporu je zrejmé, že tento zadal príčinu na vznik takéhoto sporu, keď žalobkyňa nemala inú možnosť, ako sa domáhať ochrany svojich práv proti zákonom neprípustnému správaniu sa žalovaného 1/. A pokiaľ ide o námietku žalovaného 1/, že žalobkyňa mala zabezpečiť znalecké dokazovanie ešte pred podaním žaloby, tak táto je neopodstatnená a postup žalobkyne bol plne legítimný.

3. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalovaný 1/. Uprednostňovaním strany žalobkyne, tým, že sudy uverili len jej tvrdeniam a svedkov, ktorí žijú v spoločnej domácnosti so žalobkyňou, došlo zo strany súdu ku odňatiu práva žalovanému 1/ konať pred súdom a zároveň súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému 1/, aby uskutočňoval mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako to má na mysli ustanovenie § 420 písm. f / CSP, keď opätovne namietal, že súd mal prerušiť konanie až do jeho návratu z výkonu trestu odňatia slobody. Namietal závery znaleckého posudku, ktorý si osvojili sudy o náhrade za zrušenie vecného bremena a v tomto smere považoval rozsudok odvolacieho súdu za neodôvodnený. Mal za to, že prípustnosť jeho dovolania je daná i s odkazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keď odvolací súd sa pri svojom rozhodnutí odklonil pri riešení právnej otázky náhrady za zrušenie vecného bremena, práva doživotného bývania, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, pričom uviedol odkaz na rozhodnutia uverejnené pod č. R 65/1972, R 37/1985. Žiadal preto rozsudok krajského súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť a spor vrátiť na ďalšie konanie.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorý ho navrhla ako nedôvodné odmietnuť. Uviedla, že argumentácia žalovaného 1/, že nemal možnosť sa dostatočne brániť z dôvodu, že bol vo väzení bola vyhodnotená odvolacím súdom ako neprimeraná, nakoľko bol žalovaný 1/ v konaní vypočutý a bol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom - advokátom v plnom rozsahu. Tiež námietky žalovaného 1/ smerujúce k znaleckému posudku a jeho záverom považovala za neprávne a nedôvodné.

5. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného 1/ sa stotožnila s rozsudkom odvolacieho súdu, ktorý považovala za spravodlivý.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 1/ nie je prípustné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 ods. 1 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

Dovolací súd opakovane konštatuje aj v súlade so závermi ústavného súdu, že dovolacie konanie má povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba, nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

11. Dovolateľ v prvom rade vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolateľ namietal, že procesným postupom oboch nižších súdov došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Žalovaný 1/ v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP vytýkal súdom, že jednostranne vyhodnotili dôkazy v prospech strany žalobkyne a ňou navrhnutých svedkov, ktorí skutkový stav popisovali podľa jej predstáv, súčasne, že vzhľadom k skutočnosti, že bol v čase súdneho konania vo výkone trestu, nemal vytvorené rovnaké procesné podmienky na uplatnenie svojich práv.

13.1. Dovolací súd z obsahu spisu, ktorý dokumentuje konanie na súde prvej inštancie ako aj postup odvolacieho súdu dospel k záveru, že postupom súdov nemohlo prísť k porušeniu práva žalovaného 1/ na spravodlivý proces, nakoľko bol zastúpený v celom konaní kvalifikovaným právnym zástupcom. Táto skutočnosť je podľa dovolacieho súdu relevantná i k námietke žalovaného o jeho nerovnocennom postavení strany v spore, ktorá nemá oporu v ustanoveniach procesného poriadku, ako správne uviedol i odvolací súd.

14. Žalovaný 1/ v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP odvolaciemu súdu ďalej vytýkal neodôvodnenosť jeho rozhodnutia v tom, že neodstránil ním tvrdené rozpory v znaleckom posudku. Mal za to, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými otázkami, podstatnými námietkami a dôležitými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci samej.

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (účastníkmi konania) a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia

Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

16.1. Ak dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd opakovane vyjadruje záver, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). K zjavnej neodôvodnenosti (arbitrárnosti) rozhodnutí všeobecných súdov sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď uviedol, že je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy. (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

17. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd zhodnotil skutkový stav, ktorý vyplynul z dokazovania, a pri svojom právnom závere, podrobne a presvedčivo odôvodnil, z čoho vychádzal. Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami.

17.1. Dovolací súd pri posudzovaní dôvodnosti namietaného porušenia procesných práv dovolateľa nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu, ale aj súdu prvej inštancie, ktoré by odôvodňovali záver, že ich závery by boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

18. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP tak nemožno považovať to, že sudy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalovaný 1/ preto neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

19. Dovolateľ v podanom dovolaní ďalej uplatnil dovolací dôvod uvedený v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné.

20. V zmysle § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, pričom právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

21. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnil.

22. V predmetnom spore žalovaný 1/ prípustnosť svojho dovolania podľa obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v prípade riešenia právnej otázky náhrady za zrušenie vecného bremena doživotného bývania v nehnuteľnosti, pričom označil rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd v napadnutom rozhodnutí odkloniť pri riešení vymedzenej právnej otázky, a to rozhodnutia č. R 65/1972, R 37/1985.

23. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uvádzané rozhodnutia, ktoré síce spĺňajú požiadavku definície ustálenej rozhodovacej praxe, však vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu, vzhľadom na svoj všeobecný obsah, nepredstavujú základ pre záver o odklone rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

24. Podľa názoru odvolacieho súdu z obsahu spisu, a najmä rozhodnutí súdov oboch inštancií, nevyplýva, že by sa odvolací súd pri riešení dovolacej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Je zrejmé, že vec posudzovali v súlade s právnymi závermi (všeobecne akceptovanými zásadami rozhodovania o žalobách, ktorými sa vlastník domáha zrušenia vecného bremena, viažuceho sa k jeho nehnuteľnosti), na ktorých sa ustálila rozhodovacia prax odvolacieho súdu (ako napr. uviedol odvolací súd v citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/291/2009).

25. Pokiaľ dovolateľ namietal, že k odklonu odvolacieho súdu došlo v súvislosti s riešením otázky náhrady za zrušenie vecného bremena, je potrebné uviesť a osobitne zdôrazniť, že správnosť toho, ako súdy riešili skutkové otázky, nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Úvaha súdu o tom, či skutkové zistenia vyplývajúce zo znaleckého dokazovania v otázke náhrady opodstatňujú záver o dôvodnosti žaloby aj v tejto jej časti, je v každej jednotlivéj veci podložená na vysoko individuálnych

(odlišných) okolnostiach, charakteristiky ktorých sú spravidla neopakovateľné v iných prípadoch. Pri posúdení a hodnotení týchto individuálnych okolností postupujú súdy vždy diferencovane, pričom nezotrvávajú (nemôžu zotrvať) na určitých striktných hraniciach. Rozhodovacia prax súdov môže stanoviť len všeobecné charakteristické znaky takéhoto určenia.

26. Zo spisu nevyplýva, že by odvolací súd nerešpektoval všeobecné právne závery, ku ktorým dospel dovolací súd (v rozhodnutiach označených žalovaným 1/) z hľadiska posudzovania náhrady za zrušenie vecného bremena doživotného bývania v nehnuteľnosti.

27. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že nedošlo zo strany odvolacieho súdu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného 1/ nevyplýva z § 420 CSP, ale ani z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

29. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalovaného 1/ podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

30. Dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.